

Lieta C-182/24

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2024. gada 5. marts

Iesniedzējtiesa:

Tribunal Judiciaire de Paris (Francija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2024. gada 8. februāris

Prasītāji:

RB un citi, kā *Claude Chabrol* tiesību pārņēmēji

RZ un citi, kā *Paul Gégauff* tiesību pārņēmēji

Atbildētāji:

Sabiedrība *Brinter Company Ltd.*

Sabiedrība *Artedis*

BS

MW

Société des auteurs et compositeurs dramatiques (SACD)

Société des auteurs compositeurs et éditeurs de musique (SACEM)

u.c.

---

1. Tiesvedības priekšmets un fakti

- 1 Laikā no 1967. līdz 1974. gadam *Claude Chabrol* uzņēma aptuveni desmit filmas, tostarp piecas sadarbībā ar dialogu, scenāriju vai adaptēšanas autoru *Paul Gégauff*.

- 2 Atbilstoši 1990. gada 8. jūnija līgumiem tiesības izmantot šīs filmas tika nodotas BS pārstāvētajai sabiedrībai *Brinter Company Ltd.*, kas, savukārt, tiesības izmantot daļu filmu nodeva trešajām personām.
- 3 Sākotnēji noslēgti “uz 30 gadiem”, šie līgumi vēl būtu spēkā 11 filmām.
- 4 *Claude Chabrol* un *Paul Gégauff* mantinieki 2019. gada 11. jūlijā norādīja uz sabiedrības *Brinter Company Ltd* autortiesību pārkāpumu 14 *Claude Chabrol* uzņemtajām filmām, no kurām 5 līdzautors bija *Paul Gégauff*.
- 5 Prasītāji būtībā pārmet agrāku filmu izmantošanas neesamību vai viduvēju izmantošanu, apgalvojot, ka dažu līgumu termiņš ir beidzies, ka citi ir tikuši izbeigti dēļ neizpildes vai neatbilstošas izpildes, un prasa atlīdzību par līgumsaistību neizpildi, nelikumīgu izmantošanu un par personisko tiesību uz darbu integritāti pārkāpumu saistībā ar filmu negatīvu un to datņu sliktajiem saglabāšanas un restaurācijas apstākļiem.
- 6 Atbildētāji izvirzīja iebildi par nepieņemamību, pamatojoties uz to, ka netika pieaicināti 19 attiecīgo filmu līdzautori.
- 7 Ar atsevišķiem 2020. gada 5. maija un 12. jūnija aktiem prasītāji pieaicināja fiziskas personas kā mirušo līdzautoru tiesību pārņēmējus, kā arī “*Charlotte Armstrong* mantojumu”, “*Daniel Boulanger* mantojumu”, “*Nicholas Blake* mantojumu”, “*Edward Atiyah* mantojumu”, “*Ellery Queen* mantojumu”, “*Richard Neely* mantojumu”, “*Patricia Highsmith* mantojumu” un “*Claude Brulé* mantojumu”.
- 8 Tie pieaicināja arī dramaturgu un komponistu biedrību (saīsinājumā – “*SACD*”) kā dažu līdzautoru pārstāvi, kā arī komponistu un mūzikas izdevēju biedrību (saīsinājumā – “*SACEM*”).

2. Atbilstošās tiesību normas

ES tiesību akti

Eiropas Savienības Pamattiesību harta.

- 9 17. pantā ir noteikts:
“Tiesības uz īpašumu
1. [..]
2. Intelektuālais īpašums tiek aizsargāts.”
- 10 47. pantā ir noteikts:

“Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu

Ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, ievērojot nosacījumus, kuri paredzēti šajā pantā.

Ikvienai personai ir tiesības uz taisnīgu, atklātu un laikus veiktu lietas izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā, tiesību aktos noteiktā tiesā. Ikvienai personai ir iespējas saņemt konsultāciju, aizstāvību un pārstāvību. [..]”

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/29/EK (2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā

11 Tās 9. apsvērums ir formulēts šādi:

Autortiesību un blakustiesību saskaņošanas pamatā jābūt augstam aizsardzības līmenim, jo šīm tiesībām ir izšķiroša nozīme intelektuālajā jaunradē. To aizsardzība palīdz nodrošināt jaunrades uzturēšanu un attīstību autoru, izpildītāju, producentu, patērētāju, kultūras, rūpniecības un visas sabiedrības interesēs. Tāpēc intelektuālais īpašums ir atzīts par īpašuma neatņemamu sastāvdaļu.”

12 2. pantā ir noteikts:

“Reproducēšanas tiesības

Dalībvalstis paredz ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt tiešu vai netiešu, īslaicīgu vai pastāvīgu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, pilnībā vai daļēji:

[..]

d) filmu pirmo fiksāciju producentiem – attiecībā uz viņu uzņemto filmu oriģināliem un kopijām; [..]”

13 3. pantā ir noteikts:

“Tiesības uz darbu izziņošanu un tiesības uz cita tiesību objekta publiskošanu

1. Dalībvalstis autoriem piešķir ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt savu darbu izziņošanu, izmantojot vadus vai neizmantojot tos, tajā skaitā savu darbu publiskošanu tā, lai sabiedrības locekļi tiem var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētajā laikā.

2. Dalībvalstis paredz ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt publiskošanu, izmantojot vai neizmantojot vadus, tā, lai sabiedrības locekļi tiem var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētajā laikā:

[..]

c) filmu pirmo fiksāciju producentiem – attiecībā uz viņu uzņemto filmu oriģināliem un kopijām; [..]”

14 4. pantā ir noteikts:

“Izplatīšanas tiesības

1. Dalībvalstis autoriem paredz ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt jebkādā veidā publiski izplatīt viņu darbu oriģinālus vai kopijas, tos pārdodot vai kā citādi.

2. Izplatīšanas tiesības attiecībā uz darba oriģinālu vai kopijām Kopienā neizbeidzas, izņemot gadījumus, kad Kopienā tiesību subjekts attiecīgo tiesību objektu pirmo reizi pārdod vai citādi nodod īpašumtiesības uz šo objektu citai personai, vai to dara ar šā subjekta piekrišanu.”

15 8. pantā ir noteikts:

“Sankcijas un tiesiskās aizsardzības līdzekļi

1. Dalībvalstis paredz atbilstīgas sankcijas un tiesiskās aizsardzības līdzekļus attiecībā uz šajā direktīvā izklāstīto tiesību un saistību pārkāpumiem un veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu šo sankciju un tiesiskās aizsardzības līdzekļu piemērošanu. Paredzētajām sankcijām jābūt efektīvām, samērīgām un preventīvām.

2. Katra dalībvalsts pieņem vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka tiesību subjekti, kuru intereses ir skarušas attiecīgās valsts teritorijā veiktas nelikumīgas darbības, var celt prasību par zaudējumu atlīdzību un/vai pieprasīt rīkojumu vajadzības gadījumā uzlikt arestu nelikumīgajam materiālam, kā arī 6. panta 2. punktā minētajām ierīcēm, produktiem vai komponentiem.

3. Dalībvalstis nodrošina to, ka tiesību subjekti var pieprasīt rīkojumu pret starpniekiem, kuru pakalpojumus trešā persona izmanto, lai pārkāptu autortiesības vai blakustiesības.

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/48/EK (2004. gada 29. aprīlis) par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu

16 2. pantā ir noteikts:

“Piemērošanas joma

1. Neskarot līdzekļus, kas Kopienā vai valstu tiesību aktos ir vai var tikt paredzēti, ciktāl šie līdzekļi var būt labvēlīgāki tiesību īpašniekiem, šajā direktīvā paredzētos pasākumus, kārtību un aizsardzības līdzekļus saskaņā ar 3. pantu

piemēro visiem intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumiem, kas paredzēti Kopienas un/vai attiecīgās dalībvalsts tiesību aktos.

[..]”

17 3. pantā ir noteikts:

“Vispārīgas saistības

1. Dalībvalstis paredz pasākumus, kārtību un aizsardzības līdzekļus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu šajā direktīvā paredzēto intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu. Šie pasākumi, kārtība un aizsardzības līdzekļi ir taisnīgi, nav nevajadzīgi sarežģīti vai dārgi un neietver nepamatotus termiņus vai kavēšanos.

2. Šie pasākumi, kārtība un aizsardzības līdzekļi ir arī efektīvi, proporcionāli un preventīvi, un tos piemēro tā, lai izvairītos no šķēršļu radīšanas likumīgai tirdzniecībai un nodrošinātu, ka tos neizmanto ļaunprātīgi.”

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/115/EK (2006. gada 12. decembris) par nomas tiesībām un patapinājuma tiesībām, un dažām blakustiesībām intelektuālā īpašuma jomā

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/116/EK (2006. gada 12. decembris) par autortiesību un dažu blakustiesību aizsardzības termiņiem

18 1. pantā ir noteikts:

“Autortiesību termiņš

1. Literāru darbu vai mākslas darbu autortiesības saskaņā ar Bernes Konvencijas 2. pantu ir spēkā autora mūžu un 70 gadus pēc viņa nāves, neatkarīgi no tā, kad darbs ir likumīgi darīts pieejams sabiedrībai. [..]”

19 2. pantā ir noteikts:

“Kinematogrāfiski vai audiovizuāli darbi

1. Kinematogrāfisku vai audiovizuālu darbu galveno režisoru uzskata par tā autoru vai vienu no tā autoriem. Dalībvalstis var brīvi noteikt citus līdzautorus.

2. Kinematogrāfisku vai audiovizuālu darbu aizsardzības termiņš beidzas 70 gadus pēc tam, kad mirusi pēdējā no turpmāk minētajām personām, neatkarīgi no tā, vai šī persona atzīta par līdzautoru vai ne: galvenais režisors, scenārija autors, dialogu autors un tās mūzikas komponists, kura īpaši sacerēta izmantošanai kinematogrāfiskajā vai audiovizuālajā darbā.”

20 9. pantā noteikts:

“Personiskās tiesības

Šī direktīva neskar dalībvalstu noteikumus, kas reglamentē personiskās tiesības.”

Francijas tiesības

Intelektuālā īpašuma kodekss

21 L. 111-1. pantā ir noteikts:

“Radošā darba autoram tikai tā radīšanas fakta dēļ uz šo darbu ir ekskluzīvas nemateriālas īpašuma tiesības, kas īstenojamas pret visiem. Šīs tiesības ietver intelektuālus un nemantiskus aspektus, kā arī mantiskus aspektus [..]”.

22 L. 113-2. pantā ir noteikts:

“Kopdarbs ir darbs, kura tapšanā piedalījušās vairākas fiziskas personas [..]”.

23 L. 113-3. pantā ir noteikts:

“Kopdarbs ir līdzautoru kopīpašums. Līdzautoriem ir jāizmanto savas tiesības, savstarpēji vienojoties. Strīda gadījumā lemj civillietu tiesa. [..]”

24 L. 113 7. pantā ir noteikts:

“Audiovizuālā darba autors ir fiziska persona vai personas, kas veic šī darba intelektuālo jaunradi. Ja vien nav pierādīts pretēji, par sadarbībā radīta audiovizuāla darba līdzautoriem uzskata: 1. scenārija autoru; 2. adaptācijas autoru; 3. dialogu autoru; 4. attiecīgajam audiovizuālajam darbam radīta muzikālā darba, ar tekstu vai bez tā, autoru; 5. režisoru.[..]”

3. Lietas dalībnieku apsvērumi

Atbildētāji

25 Atbildētāji apgalvo, ka prasība nav pieņemama, jo prasītāji lietā nav piesaukuši visus filmu līdzautorus vai to tiesību pārņēmējus. Tie uzskata, ka pret “mantojumu” nevar pienācīgi vērsties lietā, jo tam nav juridiskas personas statusa un tam nevar noteikt vārdu, dzīvesvietu un adresi. Viņuprāt, kolektīvā pārvaldījuma organizāciju iesaistīšana neļauj šo situāciju noregulēt, jo tās nav līdzautoru pārstāvji. Lai pamatotu nepieņemamību, tie norāda 13 līdzautorus, kuri 2023. gada 8. jūnijā, pēdējo procesuālo dokumenti iesniegšanas dienā, nebija piesaukti lietā.

26 Pēc būtības atbildētāji apgalvo, ka prasība nav pamatota, jo izmantošanas darbības nav notikušas un nav pierādītas. Tie precizē, ka dažu līgumu termiņš ir beidzies, bet tas nav izraisījis turpmākas izmantošanas darbības. Deviņi līgumi, savukārt,

joprojām ir spēkā, jo prasītāji nav prasījuši cesionāram veikt izpildi saskaņā ar izbeigšanas klauzulu, kuras noteikumi nav izpildīti. Viņi apstrīd arī filmu neizmantošanu un citu saistību neizpildi. Attiecībā uz personiskajām tiesībām viņi uzskata, ka attiecīgo filmu restaurācija ir kvalitatīva, izņemot vienu, kas kopš tā laika ir salabota. Tie apgalvo, ka filmas tiek pienācīgi izmantotas, bet prasītāji vai daži no tiem bieži iebilst pret plānoto izmantošanu. Tie izslēdz vadošo darbinieku personīgo atbildību un kategoriski iebilst pret filmu materiālu, uz ko tie pieprasa īpašumtiesības, atgriešanu.

SADC

- 27 SACD, kas pieaicināta lietā piespiedu kārtā, paziņo, ka tiesvedībā tā nepārstāv šādus dalībniekus vai to tiesību pārņēmējus: *Charlotte Armstrong, Daniel Boulanger, Nicolas Blake, Edward Atiyah, Ellery Queen, Richard Neely, Patricia Highsmith, Eugène Archer, Paul Gardner*, un lūdz tikt atbrīvota uz šāda pamata.
- 28 Tā norāda, ka ir sniegusi *Charlotte Armstrong, Daniel Boulanger* un *Patricia Highsmith* mantinieku kontaktinformāciju un aņemas, pēc pieprasījuma, sniegt arī *Claude Brulé* mantinieku kontaktinformāciju.
- 29 SACD apgalvo, ka, saskaņā ar judikatūru, kopdarba līdzautora prasības pieņemamībai ir nepieciešams, lai pārējie līdzautori tiktu pieaicināti lietā, lai tie varētu individuāli paust nostāju gan attiecībā uz savām mantiskajām tiesībām, gan personiskajām tiesībām par prasību, kas celta tiesā saistībā ar viņu kopdarbu. Tā uzskata, ka šajā kontekstā tā nevar likumīgi pārstāvēt autorus, it īpaši tāpēc, ka attiecīgie autori nav SACD biedri.
- 30 Tā atkārtoti pauž atbalstu līdzautoru vienotības principam un tā procesuālajām sekām, kas paredz visu līdzautoru pieaicināšanu. Tā uzskata, ka tiesai ir līdzekļi, lai izskatītu prasības pieņemamību, respektējot augstos Eiropas autortiesību aizsardzības standartus, kas atzīti attiecīgajās direktīvās. Tā uzskata, ka tiesa varētu neievērot vienotības principu, ņemot vērā šīs lietas īpašos apstākļus, it īpaši, saistībā ar Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. panta 1. punktu un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru *Golder* lietā (spriedums, 1975. gada 21. februāris, *Golder*/Apvienotā Karaliste, 4451/70, ECLI:CE:ECHR:1975:0221JUD000445170).

Citas lietā iesaistītās puses

- 31 Pieaicinātas ar atsevišķiem dokumentiem, pārējās puses neieradās un neiecēla pārstāvi.

Prasītāji

- 32 Attiecībā uz iebildi par nepieņemamību AD norāda, ka viņa mantinieka statuss pamato viņa interesi prasības iesniegšanā. Viņš piebilst, ka prasītāji ir darījuši visu

iespējamo, tostarp vēršoties pie trim autortiesību aģentūrām¹, lai identificētu tiesību pārņēmējus un dažreiz norādījuši “mantojums” citas informācijas trūkuma dēļ, it īpaši tādēļ, ka atbildētāji sniedz tikai izdevēju kontaktinformāciju. Tādējādi, iebilde par nepieņemamību katrā ziņā nevar tikt apmierināta attiecībā uz līgumiskiem prasījumiem.

- 33 Prasītāji galu galā atsaucas uz pamattiesībām celt prasību tiesā, lai aizsargātu savas tiesības, un tādēļ tiesai būtu jāinterpretē plaši Kasācijas tiesas judikatūra, kas liek pieaicināt visus līdzautorus.
- 34 RB uzskata, ka jebkurā gadījumā prasītājiem nevajadzētu liegt iespēju aizsargāt savas tiesības atsevišķu elementu neesamības dēļ vai dēļ bezdarbības, ko radījuši situāciju, no kuras nav iespējamās izvairīties. Viņš piebilst, ka režisoram ir galvenā autora statuss un, ka, turklāt, Direktīvā 2001/29/EK ir paredzētas atbilstošas sankcijas un tiesiskās aizsardzības līdzekļi.

4. Tiesas vērtējums

- 35 Prasītāji būtībā pārmet filmu neizmantošanu. Atbildētāji to apstrīd un apgalvo, ka pret to izmantošanu iebilst prasītāji un, it īpaši, AD.
- 36 Prasītāji ceļ prasību par autora mantisko un personisko tiesību pārkāpumu un izvirza šajā ziņā dažādus prasījumus par zaudējumu atlīdzību. Tie atsaucas arī uz līgumisko atbildību un apgalvo, ka līgumi ir izbeigti vai nu saskaņā ar termiņa beigām, vai arī saskaņā ar izbeigšanas klauzulu, vai arī lūdz izbeigt līgumus līgumsaistību neizpildes dēļ.
- 37 Kopš 2020. gada 27. janvāra, kad atbildētāji iesniedza savus apsvērumus, izvirzot iebildi par nepieņemamību saistībā ar to, ka netika pieaicināti filmu līdzautori, strīds ir bloķēts, jo nav iespējams identificēt vairākus mantiniekus.
- 38 Lai izvirzītu savus prasījumus, prasītāji vērsās pret septiņām personām, kas uzskatāmi par līdzautoriem vai tiesību pārņēmējiem, un astoņām personām ar līdzautoru “mantojuma” statusu. Lai gan tiem izvirzīts iebildums, ka mantojumam nav juridiskas personas statusa, tie atbild, ka nav varējuši identificēt fiziskās personas, kas ir mantinieki. Tie arī vērsās pret autortiesību aģentūru SACD kā astoņu “mantojumu” pārstāvi, ko tā apstrīd.
- 39 Tādējādi lietas sagatavošanu paldzina līdzautoru vai viņu tiesību pārņēmēju meklēšana, no kuriem daudzus joprojām nevar pieaicināt lietā.

¹ Saskaņā ar pirmstiesas tiesneša 2023. gada 16. februāra rīkojumu, lai iegūtu citu līdzautoru vai to tiesību pārņēmēju kontaktinformāciju, prasītāji “sazinājās” arī ar SACD, SACEM un SIAE (*Società Italiana degli autori ed EDITORI* [Itālijas autoru un izdevēju sabiedrība, saīsināts kā “SIAE”]) Skatīt <https://www.legifrance.gouv.fr/juri/id/JURITEXT000047910860>

40 Lietas dalībnieki viens otram pārmet nepamatotus atteikumus izplatīt darbus un līdz ar to nespēju tos darīt zināmus sabiedrībai, baidoties, ka gadījumā, ja netiks pieņemts lēmums pēc būtības, tie nonāks aizmirstībā.

a) Valsts tiesības un judikatūra

41 Piemērojamie valsts tiesību akti sastāv no normām, lasot tās kopsakarā, kas iekļautas Intelektuālā īpašuma kodeksā (skat. šī kopsavilkuma 21.–24. punktu), kurā audiovizuālais darbs, pie kura pieder attiecīgās filmas, ir definēts kā “kopdarbs”, kas pieder tā līdzautoriem, un Civilprocesa kodeksā, kurā, saskaņā ar vispārējo tiesību normām, ir paredzēta nepieņemamība, ja nav pieaicināti visi līdzautori.

42 Kasācijas instances tiesa savā 1995. gada 10. maija spriedumā norādījusi (Civ. 1, 1995. gada 10. maijs, apelācijas sūdzība Nr. 93-10.945), ka “kopdarba līdzautoram, kurš tiesā rīkojas savu īpašuma tiesību aizstāvībai, ir pienākums, pretējā gadījumā prasība ir nepieņemama, pieaicināt pārējos darba autorus, jo tā ieguldījums nevar tikt nodalīts no līdzautoru ieguldījuma”.

43 Nepieciešama tikai visu līdzautoru pieaicināšana, bez nepieciešamības viņiem ierasties tiesā vai apmierināt lūgumu (Civ. 2000. gada 1. janvārī apelācijas sūdzība Nr. 98-20.446).

44 Saskaņā ar valsts tiesībām, Intelektuālā īpašuma kodeksa L. 113-3. pants paredz nedalāmību. Šis nedalītais īpašums pieder līdzautoriem atbilstoši tā paša kodeksa L. 113-7. pantam, kas nosaka prezumpciju, ka viņiem piešķirams šis statuss.

45 Ar L. 113-3. pantu tiek izveidots īpašs režīms, kura pamatā ir līdzautoru vienotības princips.

46 Šobrīd vienotības principam ir tikai daži izņēmumi, un tas atkārtoti ietver pienākumu piesaistīt pārējos līdzautorus prasībā, kas balstīta uz nedalītām tiesībām. Tas pats attiecas uz prasību par autoru mantisko un personisko tiesību aizskārumu.

47 Tādējādi prasītājam, kurš vēlas aizsargāt savas intelektuālā īpašuma tiesības, ir jāpieaicina visi kopdarba līdzautori. Ja tiek iebilsts, kā tas ir šajā lietā, saistībā ar līdzautoru esamību, tā ziņā ir tos pieaicināt vai pierādīt, ka pieņēmums, kas tiem piešķir šo statusu, kas ir noteikts Civilprocesa kodeksa L. 113-7. pantā, nav pamatos.

48 Tādējādi valsts tiesības un ar tām saistītā judikatūra rada iepriekšējas debates par prasības pieņemamības priekšnoteikumu. Tās liek prasītājam pierādīt faktus, pieņemot, ka viņš no savas puses ir veicis ievērojamus pasākumus, lai juridiski raksturotu attiecīgo ieguldījumu kopdarbā un iegūtu pierādījumus. To intensitāte ir proporcionāla līdzautoru un, attiecīgā gadījumā, to tiesību pārņēmēju skaitam.

- 49 Vai šis tiesiskais režīms ir savienojams ar Savienības tiesībām un, jo īpaši, ar Hartu un direktīvām par autortiesībām un intelektuālā īpašuma tiesību ievērošanu?

b) Savienības tiesības

Eiropas Savienība Pamattiesību harta

- 50 Tiesa atgādināja, ka “pamattiesības uz īpašumu, kurās ietilpst tādas intelektuālā īpašuma tiesības kā autortiesības (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2006. gada 12. septembris, *Laserdisken*, C-479/04, Krājums, I-8089, 65. punkts), un pamattiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā ir vispārēji Kopienų tiesību principi (skat., šajā nozīmē spriedumus, 2005. gada 12. jūlijs, *Alliance for Natural Health* u.c., C-154/04 un C-155/04, Krājums I-6451, 126. punkts un tajā minētā judikatūra, un 2007. gada 13. marts, *Unibet*, C-432/05, Krājums I-2271, 37. punkts un tajā minētā judikatūra)” (spriedums, 2008. gada 29. janvāris, *Promusicae*, C-275/06, EU:C:2008:54, 62. punkts), un ka “atbilstoši Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 17. panta 1. punktam ikvienai personai ir tiesības uz īpašumu, kas iegūts likumīgi, tiesības to lietot un atsavināt, kā arī tiesības attiecībā uz to dot rīkojumu savas nāves gadījumam. Nevienam nedrīkst atņemt īpašumu, ja vien tas nav jādara sabiedrības interesēs, kā arī gadījumos un apstākļos, kuri ir paredzēti tiesību aktos, ar noteikumu, ka par zaudējumiem laikus izmaksā taisnīgu kompensāciju. Īpašuma izmantošanu var noteikt ar tiesību aktiem, ciktāl tas nepieciešams vispārējās interesēs. Šī paša panta 2. punktā ir paredzēts, ka intelektuālais īpašums tiek aizsargāts” (spriedums, 2012. gada 9. februāris, *Luksan*, C-277/10, EU:C:2012:65, 68. punkts).
- 51 Turklāt Hartas 47. pantā garantēto pamattiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību mērķis ir nodrošināt “īpašuma pamattiesību, kurās ietilpst intelektuālā īpašuma tiesības, ko aizsargā Hartas 17. panta 2. punkts, efektīvu īstenošanu. Proti, kā norāda ģenerāladvokāts secinājumu 31. punktā, pirmās šīs pamattiesības ir nepieciešams instruments otro aizsardzībā” (spriedums, 2015. gada 16. jūlijs, *Coty Germany*, C-580/13, EU:C:2015:485, 29. punkts).

Direktīvas par autortiesībām un intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību

- 52 Tiesa ir nospriedusi, ka “neskarot Direktīvas 2001/29 5. pantā izsmeļoši paredzētos izņēmumus un ierobežojumus, ikviena darba izmantošana, ko trešā persona veic, nesaņemot šādu iepriekšējo piekrišanu, ir uzskatāma par tādu, kas apdraud šī darba autora tiesības (šajā ziņā skat. spriedumu, 2014. gada 27. marts, *UPC Telekabel Wien*, C-314/12, EU:C:2014:192, 24. un 25. punkts). Tomēr Direktīvas 2001/29 2. panta a) punktā un 3. panta 1. punktā nav precizēts veids, kā jāizpaužas autora iepriekšējai piekrišanai, no kā izriet, ka šīs tiesību normas nevar interpretēt kā tādas, ar kurām ir uzdots, lai šāda piekrišana tiktu obligāti izteikta tiešā veidā. Gluži pretēji, ir jākonstatē, ka ar minētajām tiesību normām ir ļauts to izteikt arī netieši. [...] Tomēr autoru augstas aizsardzības mērķis, uz kuru ir norādīts Direktīvas 2001/29 preambulas 9. apsvērumā, nozīmē, ka nosacījumiem,

kādos var tikt pieļauta netieša piekrišana, ir jābūt definētiem strikti, lai netiktu liegta piemērošanas joma pašam autora iepriekšējas piekrišanas principam” (spriedums, 2016. gada 16. novembris, *Soulier un Doke*, C-301/15, EU:C:2016:878, 34., 35. un 37. punkts).

- 53 Kas attiecas uz Direktīvu 2004/48, jebkurš autortiesību pārkāpums prasa, lai pasākumi, kārtība un aizsardzības līdzekļi ir efektīvi, proporcionāli un preventīvi, saskaņā ar tās 2. un 3. pantu.
- 54 Tiesa ir secinājusi, “ja tādās situācijās kā tā, kas tiek aplūkota pamatlietā, ar valsts tiesisko regulējumu, kā to ir interpretējušas kompetentās valsts tiesas, tiek kavēta valsts tiesas, kas izskata prasību saistībā ar atbildību, iespēja pēc prasītāja pieteikuma pieprasīt sniegt un iegūt pierādījumus, kuri ir saistīti ar pretējās puses ģimenes locekļiem, apgalvota autortiesību pārkāpuma konstatēšana, kā arī personas, kas ir izdarījuši šo pārkāpumu, identificēšana tiek padarīta par neiespējamu, un tādējādi pamattiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību un intelektuālā īpašuma pamattiesībām, kuras ir autortiesību īpašniekiem, tiek nodarīts būtisks aizskārums, un tāad netiek ievērota prasība nodrošināt taisnīgu līdzsvaru starp dažādām attiecīgajām pamattiesībām (skat. pēc analogijas spriedumu, 2015. gada 16. jūlijs, *Coty Germany*, C-580/13, EU:C:2015:485, 41. punkts)” (spriedums, 2018. gada 18. oktobris, *Bastei Lübbe*, C-149/17, EU:C:2018:841, 51. punkts).
- 55 Šajā kontekstā iesniedzējtiesa vēlas precizēt prasītāju tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā apjomu un taisnīgu līdzsvaru starp šīm tiesībām un visu līdzautoru intelektuālā īpašuma tiesību augsto aizsardzības līmeni.

c) *Vēlamie precizējumi*

1. *Tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā aizsardzība*

- 56 Lieta tika iesniegta 2019. gada 11. jūlijā, un tā joprojām nav gatava iztiesāšanai. Lietas dalībnieki ir veikuši nozīmīgus pasākumus, lai identificētu līdzautorus vai to tiesību pārnēmējus, un, neskatoties uz to, tie nevar tikt piesaukti lietā, kā to prasa valsts judikatūra, kas balstīta uz Intelektuālā īpašuma kodeksa L. 113-3. pantu. Jo īpaši minami “mantojumi”, kuriem nav juridiskas personas statusa.
- 57 Tiesas judikatūra varēja veidoties, pamatojoties uz dalībvalstu procesuālās autonomijas principu.
- 58 Tomēr Direktīvā 2001/29/EK ir noteikts, ka dalībvalstīm ir jāparedz piemēroti tiesiskās aizsardzības līdzekļi, kā arī efektīvas, samērīgas un preventīvas sankcijas.
- 59 Direktīvā 2004/48/EK ir paredzēti pasākumi, kārtība un tiesiskās aizsardzības līdzekļi, neskarot valsts tiesību aktus “ciktāl šie līdzekļi var būt labvēlīgāki tiesību

īpašniekiem”, un ar noteikumu, ka tie nav “nevajadzīgi sarežģīti vai dārgi” un neietver “nepamatotus terminus” vai “nepamatotu kavēšanos”.

- 60 Harta arī garantē pieteikuma iesniedzējiem efektīvu tiesību aizsardzību tiesā. Tiem faktiski ir liegta iespēja vērsties tiesā, kas izskata civillietu pēc būtības, ja tie nevar piesaukt lietā attiecīgo darbu līdzautoru tiesību pārņēmējus, pat ja vairākas mantojumu lietas ir atvērtas, tostarp ārvalstīs.
- 61 Lai saglabātu līdzautoru tiesību līdzsvaru, šie nosacījumi ierobežo prasītāju tiesības un rada tiem augstu pieteikuma nepieņemamības risku, liekot tiem katrā ziņā veikt nozīmīgus pasākumus, lai noskaidrotu līdzautoru tiesību pārņēmēju identitāti.
- 62 Tādējādi tiesa, kurai ir saistošs atbilstīgas interpretācijas princips, ir šaubas par šo ES tiesību normu interpretāciju tādējādi, ka tās ļauj vai, gluži pretēji, ierobežo autora tiesības celt prasību par tiesību pārkāpumu. Tā vērsīsies Tiesā ar pirmo prejudiciālo jautājumu.
2. *Intelektuālā īpašuma tiesību augstais aizsardzības līmenis un taisnīgs līdzsvars starp šīm tiesībām un tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību*
- 63 Intelektuālā īpašuma kodeksa L. 113-3. un L. 113-7. pantos noteiktais režīms, kā arī valsts judikatūra nodrošina līdzsvaru starp nedalāmajām līdzautoru tiesībām, lai tās aizsargātu. Šie noteikumi izriet no iepriekš minēto direktīvu transponēšanas.
- 64 Tiesa veic salīdzinošu analīzi, pieprasot, pamatojoties uz Direktīvu 2001/29/EK, autoru “iepriekšēju piekrišanu” (spriedums, 2014. gada 27. marts, *UPC Telekabel Wien*, C-314/12, EU:C:2014:192). Tomēr šis spriedums attiecas uz to, ka darbu izmanto trešā persona, nevis cits līdzautors.
- 65 Īpaši 2016. gada 16. novembra spriedumā *Soulier* un *Doke*, C-301/15, EU:C:2016:878, kas pasludināts, pamatojoties uz Direktīvu 2001/29/EK, ir atzīts, ka pastāv autora “netieša” piekrišana. Pašreizējā lietā šis kritērijs ļautu nošķirt dažādu līdzautoru vai tiesību pārņēmēju situācijas. Dažiem no tiem vairāku mantojumu rezultātā, domājams, ir neizmantojās īpašuma tiesības un tie nekad nav pieteikušies tās izmantot. Tomēr saskaņā ar Tiesas judikatūru šāda netieša piekrišana ir jādefinē “šauri”, ņemot vērā Direktīvas 9. apsvērumā minēto autoru augstas aizsardzības mērķi. Tas vēl jo vairāk attiecas uz šajā lietā norādītajām personiskajām tiesībām.
- 66 Iesniedzējtiesa norāda, ka autortiesību normas nav pilnībā pakļautas harmonizācijai, un apšaubā no judikatūras izrietošo risinājumu praktisko īstenošanu.
- 67 Pamatojoties uz Direktīvu 2004/48/EK, Tiesas judikatūra atsaucas uz līdzsvaru starp dažādām pamattiesībām (spriedums, 2018. gada 18. oktobris, *Bastei Lübbe*,

C-149/17, EU:C:2018:841), kurām tomēr ir atšķirīgs raksturs, it īpaši, pretstatot tiesības uz intelektuālo īpašumu un tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību.

- 68 Tomēr pamatlietā vērtējamās tiesības ir vai nu vienāda rakstura, vai arī tām ir līdzīgs raksturs starp nedalāmiem līdzautoriem; nepieņemamība ļauj garantēt klāt neesošajiem līdzautoriem, ka tiesa neierobežos to tiesības bez iespējas sevi aizstāvēt.
- 69 Šis procesuālais noteikums uzliek pienākumu informēt līdzautorus, kuri var vēlēties kontrolēt kopīgā darba izmantošanu, pieteikumu iesniedzējiem, kuriem ir savas intelektuālā īpašuma tiesības, nevis par to izmantošanu atbildīgajām personām.
- 70 Tiesa ir varējusi nospriest, ka intelektuālā īpašuma tiesību īpašnieka tiesības ir pārkāptas, ja viņš pēc pieprasījuma nevarēja lūgt pierādījumus, kuri ir saistīti ar pretējās puses ģimenes locekļiem (spriedums, 2015. gada 16. jūlijs, *Coty Germany*, C-580/13, EU:C:2015:485). Tiesa tieši atsaucas uz intelektuālā īpašuma tiesību “būtisku aizskārumu” un efektīvu tiesību aizsardzības līdzekļu jēdzienu, kā arī uz “taisnīga līdzsvara” jēdzienu starp dažādām attiecīgajām pamattiesībām.
- 71 Tomēr pamatlietā aplūkotajā situācijā pārkāpums var tikt izdarīts gan attiecībā uz prasītājiem, gan līdzautoru tiesību pārnēmējiem, gan neidentificētajiem tiesību pārnēmējiem, kuru intelektuālā īpašuma tiesības varētu ietekmēt tiesvedības iznākums, par to nezinot.
- 72 Īpaši ņemot vērā Savienības tiesībās un Bernes konvencijā paredzēto ilgo aizsardzības termiņu, tiesa jautā, vai prasītāju tiesībām ir vai nav jābūt noteicošajām.
- 73 Šajā sakarā tiesa uzdos otro prejudiciālo jautājumu.

5. Prejudiciālie jautājumi

- 74 Iesniedzējtiesa lūdz Tiesu lemt par šādiem prejudiciāliem jautājumiem:

Pirmais jautājums: vai 2001. gada 22. maija Direktīvas 2001/29/EK 2., 3., 4. un 8. pants, 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/48/EK 1. līdz 3. pants un 2006. gada 12. decembra Direktīvas 2006/116/EK 1., 2 un 9. pants, ciktāl tie kinematogrāfiska vai audiovizuāla darba autoram un līdzautoram garantē gan ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt savu darbu reproducēšanu un to izziņošanu sabiedrībai, gan aizsardzības termiņu, kas beidzas 70 gadus pēc pēdējā dzīvā līdzautora no darba līdzautoriem nāves dienas, vienlaikus uzliekot dalībvalstīm pienākumu paredzēt efektīvas, samērīgas un preventīvas sankcijas un atbilstošus tiesiskās aizsardzības līdzekļus pret autortiesību pārkāpumiem, kā arī pasākumus, kārtību un tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kas nav nevajadzīgi sarežģīti vai dārgi, vai ietver nepamatotus termiņus vai nepamatotu kavēšanos, var interpretēt

tādējādi, ka, lai prasība par kopdarba autortiesību pārkāpumu, ko ceļ tā autors, būtu pieņemama, ir jāpieaicina visi līdzautori?

Otrais jautājums: vai autortiesību īpašnieka tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā un piekļuvi tiesai, kuras ir tiesību uz taisnīgu tiesu sastāvdaļas, kas garantētas ar – aplūkojot kopsakarā – 2001. gada 22. maija Direktīvas 2001/29/EK 2., 3., 4. un 8. pantu, 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/48/EK 1. – 3. pantu, kā arī 2006. gada 12. decembra Direktīvas 2006/116/EK 1., 2. un 9. pantu, 2006. gada 12. decembra Direktīvu 2006/115 un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 17 un 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka prasības par autortiesību pārkāpumu pieņemamība ir vai nav atkarīga no visu darba līdzautoru pieaicināšanas?

DARBA VERSIJA